

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Олена ГРИБАНОВА

« 18 » вересня 2024

ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів

галузі знань 23 соціальна робота

спеціальності 231 соціальна робота

освітньо-професійної програми: соціальна педагогіка

Укладач Ольга ШИРОБОКОВА

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії соціальної
роботи, педагогіки та адвокатури
Протокол № 1 від «28» серпня 2024

Голова ЦК Олена МАЛОВІЧКО
(підпис) (ім'я, прізвище)

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «18» вересня 2024
Заступник директора з НМР

Альона ХОДАКОВСЬКА
(підпис)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 231 – <i>соціальна робота</i>	Нормативна	
Розділів – 2	Спеціальність 231 – <i>соціальна робота</i> .	Рік підготовки: 2	
Загальна кількість годин - 90		2-й сем	-й сем
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття освіти: – 2 год	Освітньо-професійна програма <i>соціальна робота</i>	14 год.	0 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	0 год.
		Лабораторні	
	Освітньо-професійний ступінь: <i>фаховий молодший бакалавр</i>	0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		30 год.	
		Вид контролю:	
		залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи філософських знань» є формування у *фахових молодших бакалаврів* системи загальних знань щодо глибинної основи природних систем, соціальних подій та людського мислення, необхідних для спеціальності «Соціальна педагогіка», щоб краще розуміти потреби громадян у складних життєвих умовах та шукати шляхи їх довгострокового покращення.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває програмні компетентності:

ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях;

Компетентності визначені стандартом фахової передвищої освіти:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові

цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Результати навчання визначені стандартом фахової передвищої освіти:

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і оброблення інформації для розв'язання професійних завдань.

РН 3. Розв'язувати типові задачі в професійній діяльності.

РН 5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності.

РН 6. Використовувати технології соціальної діагностики, профілактики, корекції із застосуванням сучасних форм та методів професійної діяльності.

РН 8. Вести документацію з організації соціального обслуговування та допомоги, обліку та звітності.

РН 11. Аргументувати шляхи подолання проблем та обирати методи їх розв'язання.

РН 12. Знаходити рішення для покращення соціального добробуту та соціальної безпеки громадян.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Основи філософських знань» базується на знаннях, що будуть деталізовані під час вивчення таких дисциплін як «Вступ до спеціальності», «Теорія соціальної роботи», «Етика та деонтологія соціальної роботи» «права і свободи людини і громадянина в Україні», «Технології соціальної роботи» та інше.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Філософія та професійних світогляд

Тема 1. Філософія в історичній перспективі.

Світогляд і його історичні типи. Філософія і наука. Об'єкт і предмет філософії. Функції філософії. Зародження філософської думки, її культурно – історичні передумови. Антична філософія. Філософія середньовіччя. Філософія Відродження. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Філософська думка часів Київської Русі. Філософія Відродження і Просвітництва на Україні. Формування і розвиток українського романтизму. Філософська думка України в другій половині 19 - 20 ст.

Тема 2. Екзистенція у ціннісному світі людини.

Трактування поняття «цінність» та розгортання ціннісного простору. Аксиологічний натуралізм. Аксиологічний когнітивізм. Аксиологічний емотивізм. Основні напрямки розвитку ціннісних відносин: людський фактор. Утворення ціннісного простору в суспільстві. Щаблі розвитку ціннісного

простору. Ціннісні орієнтації та оцінка об'єктів навколишнього світу. Домінанти ціннісних відносин. Цінність існування: параметри вибору. Людина як цінність: надлюдина, постлюдина та інші варіанти. Конформізм та нонконформізм: стратегії життя.

Тема 3. Ціннісні детермінанти державотворення.

Поняття соціальної та правової держави. Ціннісні параметри суспільства та їх роль у державотворенні. Ціннісний конфлікт. Еволюція соціально-ціннісних поглядів у теорії та практиці державотворення. Формування сучасних соціально-ціннісних концепцій державного управління. Еволюція гуманістичного підходу. Особливості розвитку ціннісних засад буття

сучасного українського суспільства. Відповідальність як визначальна ціннісна детермінанта державотворення.

Розділ 2. Мислення як шлях до гуманітарних знань

Тема 4. Аргументація та критичне мислення у професійній діяльності.

Визначення критичного мислення. Абстрактне мислення та його характерні особливості. Критичне мислення та основні формально-логічні закони. Судження, речення, висловлювання. Види простих суджень. Розподіл термінів у категоричному судженні. Логічні відношення між категоричними судженнями. Модальні судження. Запитання. Види складних суджень. Критичне мислення як систематичний процес розуміння та оцінки аргументів. Підкріплення аргументів доводами. Причинно-наслідкові зв'язки у доводах. Індикатори доводів. Структура аргументу: доводи та закінчення. Індикатори закінчення та їх різновиди. Проміжні висновки. Доводи – причини. Закінчення – висновки.

Тема 5. Критичний аналіз інформаційного повідомлення.

Соціально-наукові методи аналізу тексту. Сім критеріїв Бограда та Дреслера. Лінгвістичний аналіз тексту. Дискусія з приводу понять «текст» та «дискурс». Метод «INSERT» та метод кластеру як складові критичного мислення. Метод перевірки істинності повідомлень Т. Чатфілда. Розуміння основних логічних помилок у тексті. Критичний аналіз первинних та вторинних джерел. Розробка стратегії критичного читання. Створення орієнтовного переліку. Створення підсумкового переліку. Засвоюємо техніки читання.

Тема 6. Когнітивне викривлення: засоби вирішення

Когнітивне відношення до мови та риторики. Чотири типи евристичних правил: афективна евристика, евристика доступності, евристика репрезентативності, фреймінг та рефреймінг. Ситуації довіри до евристики мислення. Знання про евристичні механізми мислення. Викривлення у наслідок особливої подачі фактів. Фундаментальні положення теорії перспектив. Гіпотеза справедливого світу. Поведінкова економіка та контекст дослідження.

Тема 7. Дебати як складова соціальної активності.

Модернізація життя громад. Як формувати комунікаційну культуру громади. Що таке громада як спільнота. У чому сила громади. Як дебати просувають демократію. Якими є формати дебатів. Як дійти істини. Як тренувати навички спікера. Як організувати публічні дебати.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		с/п	лаб.	сам.роб. інд.завд.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Філософія та професійний світогляд					
Тема 1. Філософія в історичній перспективі.	8	2	2	-	4
Тема 2. Екзистенція у ціннісному світі людини.	8	2	2	-	4
Тема 3. Ціннісні детермінанти державотворення.	8	2	2	-	4
Разом за розділом 1	24	6	6	-	12
Розділ 2. Мислення як шлях до гуманітарних знань					
Тема 4. Аргументація та критичне мислення у професійній діяльності.	9	3	3	-	5
Тема 5. Критичний аналіз інформаційного повідомлення.	9	3	3	-	5
Тема 6. Когнітивне викривлення: засоби вирішення	9	3	3	-	5
Тема 7. Дебати як складова соціальної активності.	14	3	4	-	10
Разом за розділом 2	36	8	8	-	20
<i>Усього годин</i>	90	24	24	-	42

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія в історичній перспективі.	2
2	Екзистенція у ціннісному світі людини.	2
3	Ціннісні детермінанти державотворення.	2
4	Аргументація та критичне мислення у професійній діяльності.	2
5	Критичний аналіз інформаційного повідомлення.	2
6	Когнітивне викривлення: засоби вирішення	2
7	Дебати як складова соціальної активності.	2
Разом		14

6. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія в історичній перспективі.	2
2	Екзистенція у ціннісному світі людини.	2
3	Ціннісні детермінанти державотворення.	2
4	Аргументація та критичне мислення у професійній діяльності.	2
5	Критичний аналіз інформаційного повідомлення.	2
6	Когнітивне викривлення: засоби вирішення	2
7	Дебати як складова соціальної активності.	2
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія в історичній перспективі.	4
2	Екзистенція у ціннісному світі людини.	4
3	Ціннісні детермінанти державотворення.	4
4	Аргументація та критичне мислення у професійній діяльності.	4
5	Критичний аналіз інформаційного повідомлення.	4
6	Когнітивне викривлення: засоби вирішення	4
7	Дебати як складова соціальної активності.	8
Разом		32

Індивідуальне завдання

Есе «Великі міста та духовне життя» Здобувачі освіти мають прочитати твірГ. Зіммеля «Великі міста та духовне життя» <http://www.ji.lviv.ua/n29texts/zimmel.htm>. Сформулювати добірку міст, які вони вважають великими та духовно наповненими. А також написати філософське есе на цю тему за структурою: категоріальний апарат, опис міст, ознаки їх величності та висновок. Обсяг роботи три аркуші А4. Результати необхідно надіслати у Moodle.

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань		Самостійна робота інд. завд.	Екзамен	Сума
Модульна атестація № 1 (30 балів)	Модульна атестація № 2 (30 балів)			
Розділ 1	Розділ 2			
<p>1. Поточний контроль (20 балів):</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота на семінарських заняттях – 7×2б.=14 б.; - самостійна робота – 6 б. <p>2. Рубіжний контроль – 10 б.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тести поточного контролю після розділу 1. 	<p>1. Поточний контроль (20 бал):</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота на семінарських заняттях – 7×2б.=14 б.; - самостійна робота – 6 б. <p>2.Рубіжний контроль – 10 б.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тести поточного контролю після розділу 2. 	20	20	100

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		<i>Екзамен/ диференційований залік</i>	<i>Залік</i>
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістюповторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковимповторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Конверський А. Є. Критичне мислення. 2-ге вид. перероб. та доп. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 368 с.
2. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції : підруч. затв. МОНУ. Київ : Книга, 2005. 528 с.
3. Шевченко Н. Ф. Креативна складова професійного мислення: практичний вимір : науково-практичний посібник. Павлоград : ІМА-прес, 2016. 110 с.
4. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів/ кол. Авторів; за ред. Л.В. Губерського. Харків : Фоліо, 2018. 621 с.

Додаткова:

1. Абрамович С. Д. Чікарькова М.Ю. Риторика : навч. посіб. Львів : Світ, 2001. 240 с.
2. Баліх В.О., Кацур В.П. Культура ранньомодерної Європи: підруч. Для студ. вищ. Навч. закл. Харків: Фоліо, 2017. 495 с.
3. Вандишев В. М. Логіка. Основні поняття і принципи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНМСУ. Київ : Кондор, 2018. 300 с.
4. Коляда В. І. Логіка : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 76 с.
5. Султанов Ю. І. У світі античної літератури. Давньогрецька література. Література Стародавнього Риму : посібник для вчителя реком. МОНУ. Харків : Ранок : Веста, 2002. 112 с.
6. Талєб Н. Н. Чорний лебідь. Про неймовірне у реальному житті/ Пер. з англ. Микола Климчук. Київ : Наш Формат, 2017. 392 с.
7. Рижак Л. Філософія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. затв. МОНМСУ. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 650 с.
8. Утюж І. Г. Логіка : курс лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Правознавство». Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 100 с.
9. Філософія : навч.-метод. посіб. для асп. та здобув. з підгот. до склад. канд. іспиту/ уклад. : Л. Д. Кривега, В. О. Таран, І. Г. Утюж, В. І. Манжура, П. В. Гончаренко, К. В. Сухарева. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2013. 52 с.
10. Хамітов Н. В. Філософська антропологія : актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. 3-є видання, виправлене і доповнене. Київ : КНТ, 2020. 394 с.
11. Хоменко І. В. Еристика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. затвердж. МОНУ. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 280 с.
12. Черній А. М. Філософія : навч. посіб. для самост. роботи студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ. Київ : Академвидав, 2015. 392 с.
13. Buzan T. Mind Map Mastery: The Complete Guide to Learning and Using the Most Powerful Thinking Tool in the Universe. New York. Watkins Publishing, 2018. 224 p.
14. Churchill W.S. Never give in! : the best of Winston Churchill's speeches. London. Bloomsbury Publishing, 2003. 524 p.

Інформаційні ресурси

Курс « Основи філософських знань» в СЕЗН Moodle

URL:

<https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=38>

[4](#)

1. Освітня платформа «Критичного мислення». URL: <http://www.criticalthinking.expert/> (дата звернення 30.08.2022).
2. Панченков А. Дидактичні стратегії критичного читання. URL: <http://osvita.ua/school/method/technol/1125/> (дата звернення 30.08.2022).
3. Терно С. Теорія розвитку критичного мислення (на прикладі навчання історії). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. 105 с. URL: <http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Posibnyky/Terno-CTDTheory.pdf> (дата звернення 30.08.2022).
4. Шмідт В. Р. Мистецтво задавати питання. URL: <http://megasite.in.ua/52433-mistectvo-zadavati-pitannya-mini-trening-mislennya.html> (дата звернення 24.08.2022).

